

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI
SPORTULUI
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE

**BISERICA GRECO-CATOLICĂ ROMÂNĂ DIN
STATELE UNITE ALE AMERICII 1904-1989**

TEZĂ DE DOCTORAT
(REZUMAT)

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. DR. GEORGE CIPĂIANU

DOCTORAND:
STÎNEA PETRU MIHAIL NICOLAE

CLUJ-NAPOCA
2011

CUPRINS

Introducere

Repere bibliografice

Cap. I. Emigrarea românilor greco-catolici din Transilvania în Statele Unite ale Americii

1. Biserica Greco-Catolică din America

2. Organizarea parohiilor românești greco-catolice din Statele Unite ale Americii

3. Implicarea Mitropoliei Greco-Catolice a Blajului în organizarea credincioșilor

Cap. II. Parohiile greco-catolice românești din America (1905-1990)

1. Dieceza de Cleveland

Parohia „Sfânta Elena”, Cleveland, Ohio

Parohia „Preasfânta Treime” din Cleveland, Chesterland, Ohio

Parohia „Sfântul Vasile”, Lorain, Ohio

2. Dieceza de Detroit

Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” din Detroit

Parohia „Sfânta Maria” Dearborn, Michigan

3. Dieceza de Erie

Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” din Sharon Pa

Parohia „Sfântul George”, Erie, Penna

4. Dieceza de Fort Wayne

Parohia „Sfântul Nicolae” East Chicago

Parohia „Sfântul Dumitru”, Indiana, Harbor

Parohia „Sfânta Maria”, Gary, Indiana

5. Dieceza de Pittsburgh

Parohia „Sfânta Maria”, McKeesport

Parohia „Sfântul Iacob” din Pittsburgh

6. Dieceza de Rockford

Parohia „Sfântul Mihail Arhanghelul” din Aurora, Illinois

Parohia „Sfântul Gheorghe”, Aurora, Illinois

7. Dieceza de Trenton

Parohia „Sfântul Vasile” din Trenton, New Jersey

Parohia „Sfânta Maria” din Robeling

8. Dieceza de Altoona

Parohia „Sfânta Maria” din Scalp-Level, Pennsylvania

9. Dieceza de Youngstown

Parohia „Sfânta Maria” din Youngstown

Parohia „Sfântul Teodor” Alliance, Ohio

Parohia „Sfântul Gheorghe”, Canton, Ohio

Parohia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dayton, Ohio

10. Misiunea Greco-Catolică „Sfânta Maria”, New York

11. Misiunea Greco-Catolică „Coborârea Sfântului Spirit”, Los Angeles, California

12. Misiunea Greco-Catolică „Sfântul Ioan”, Los Angeles, California

CAP. III. Preoți care au contribuit la organizarea parohiilor greco-catolice din America (1906-1990)

1 Preoții parohi din America

2. Preoții refugiați în America în primul război mondial

3. Preoții refugiați în America în perioada comunistă

4. Preoți născuți în America

5. Preoți în vizită în parohiile din America

6. Vicar Apostolic

7. Episcopii

CAP. IV. Subordonarea ierarhică a Bisericii Greco-Catolice din Statele Unite ale Americii și formarea Episcopiei

CAP. V. Solidaritatea greco-catolică

1 Solidaritate financiară

2. Solidaritate politică

Concluzii

Anexe

Bibliografie

Cuvinte cheie: biserică, Greco-catolicism, parohie, preoți, emigrare, Mitropolie, dieceză, misionarism.

Pentru reliefarea rostului întocmirii tezei de față este desigur necesară trecerea în revistă, pas cu pas, a demersului istoriografic întreprins. De asemenea, prin recapitularea pe scurt a fazelor și momentelor întocmirii sale, precum și a structurii și componenței sale ideatice, putem să evidențiem în mod concret ceea ce ea aduce nou în câmpul cunoașterii și cercetării istorice actuale din România. Din punctul de vedere al problematicii sale de bază, ea constituie în mod evident, o primă sinteză de acest tip, dedicată în principal comunităților românești greco-catolice din Statele Unite ale Americii, respectiv atât reconstituirii momentului apariției primelor biserici parohiale și a parohiilor adiacente, inclusiv a momentului constituirii Episcopiei Greco-Catolice aferente, cât și a evoluției lor în timp, până aproape de stricta actualitate.

Apoi, din punct de vedere metodologic, ea constituie și un demers istoric înnoitor, tributar și investigării surselor documentare diferențiate și subiecților istorici aflați încă în viață (personalități ale Bisericii Greco-Catolice Române din America, de la Roma, sau din România sau membri de rând ai comunității religioase respective), într-o manieră sensibil modernizată, comparativ cu pozitivismul strict.

Nu este desigur de eludat faptul că deschiderea temporală a studiului întreprins este deosebit de mare, întinzându-se pe aproximativ două secole, ceea ce a dat substanță muncii istorice depuse și a permis circumscrierea unei concepții de ansamblu, reprezentative, asupra istoriei acestor comunități de emigranți români, precum și creionarea unor concluzii realmente capabile să redea adevărul istoric referitor la ele, verificate pe durata lungă a istoriei.

Capitolul I, intitulat *Emigrarea românilor greco-catolici din Transilvania în Statele Unite ale Americii*, surprinde îndeosebi cauzele fenomenului de emigrație amintit, precum și dimensiunile sale sociale, fiind întocmit îndeosebi pe baza istoriografiei anterioare a subiectului și pe cercetarea unor surse documentare. S-a scris deosebit de mult pe tema respectivă, dar în lucrarea de față accentul cade pe raporturile dintre emigranți și Biserică, nu pe problemele sociale implicate de fenomen. Subcapitolele sale sunt: 1. *Biserica Greco-Catolică din America*, referitor desigur la

generalități introductive, în care se prezintă și situația celorlalți emigranți greco-catolici (ruteni unguri, ucrainieni etc.), organizați înainte de constituirea primelor biserici greco-catolice române; 2. *Organizarea parohiilor românești greco-catolice din Statele Unite ale Americii*, prin care se circumscrie doar fugitiv și cu rol introductiv momentul întemeierii unor parohii și biserici parohiale ale comunităților respective de emigranți români, subiectul fiind reluat și amplificat în capitolul al II-lea; 3. *Implicarea Mitropoliei Greco-Catolice a Blajului în organizarea credincioșilor*, subcapitol în care se prezintă provocarea la care a fost supusă Mitropolia Greco-Catolică de Alba Iulia și Făgăraș de a-i organiza pe credincioșii săi aflați la o așa de mare distanță, dându-se importanță deosebită, pentru prima dată în instituția amintită, conceptului de preot misionar, organizându-se chiar și burse speciale pentru preoții misionari în America, pregătiți sub patronajul *Congregației De Propaganda Fide* de la Roma. Implicarea Mitropoliei blăjene în probleme credincioșilor greco-catolici din America nu s-au încheiat o dată cu trimiterea primului preot Epaminonda Lucaciu, ci a fost preocupată în permanență de viața și nevoile spirituale ale credincioșilor emigranți, trimiterea de preoți în vederea păstoririi acestora fiind una din prioritățile forurilor clericale blăjene și ale Episcopiiilor sufragane. Astfel, au fost trimiși cei mai buni preoți (celibatari, văduvi sau secretari) pe care îi avea Mitropolia. Unul dintre aceștia, Alexandru Nicolescu, a ajuns, la întoarcerea din misiune, Episcop al Lugojului și apoi a fost ales chiar Mitropolit al Blajului. S-a mai prezentat și tabloul preoților după 1948, când Biserica din America a fost ajutată de către Misiunile Greco-Catolice din Europa, America de Sud, până la crearea propriei Episcopii în anul 1983.

Cu al doilea capitol se începe tratarea istorică masivă a problematicii, prin reconstituirea factologică, evenimentială a unor momente cheie ale întemeierii și evoluției, benefice sau uneori, mai puțin benefice, a organizațiilor bisericesti greco-catolice ale românilor emigrați în Statele Unite ale Americii. Astfel, al doilea capitol, deosebit de substanțial, al lucrării de față se intitulează: *Parohiile greco-catolice românești din America (1905-1990)*.

Subcapitolele sale se referă la istoricul componentelor principale ale Bisericii Greco-Catolice românești din Statele Unite ale Americii, abordarea fiind desigur una

sintetică, dar și analitică, pe anumite faze evolutive, urmărindu-se surprinderea elementelor particulare, din trecutul acestor componente de bază ale Bisericii.

Se surprind în istoricul parohiilor unele aspecte cu totul noi, nouă celor din „lumea veche”, de exemplu, faptul că Biserica era construită de către o comunitate și odată cu dispariția (asimilarea comunității de către mediul american), Biserica era vândută, conform mentalității americane, sau, în alte cazuri, comunitatea pleca spre alte zone, în căutare de lucru, vindea vechea Biserică și construia altă Biserică în locul în care se stabilea. Un alt caz, ar fi, cel în care Biserica, pentru a fi construită, s-au împrumutat bani, iar nemaiputându-se înapoia suma, lăcașul a fost vândut. De aceea, istoricul parohiilor ne prezintă una, două, sau chiar trei Biserici construite de către aceeași comunitate, păstrându-se Hramul, dar schimbându-se locația. Ca o particularitate, impusă de mediul american, comunitatea era cea care asigura salariul preotului, întreținerea Bisericii etc., și de aceea în istoricul fiecărei parohii sunt trecute donațiile în bani făcute de fiecare persoană, pentru bunul mers al parohiei.

În ordinea lor, aceste subcapitole ale capitolului al II-lea sunt, pentru prima diviziune mai mare (II. 1.) *Dieceza de Cleveland*: conținând generalități, dar și date particulare, referitoare la organismul bisericesc amintit, cu următoarele subdiviziuni: 1. *Parohia „Sfânta Elena”, Cleveland, Ohio*; 2. *Parohia “Preasfânta Treime” din Cleveland, Chesterland, Ohio*; 3. *Parohia „Sfântul Vasile”, Lorain, Ohio*.

Menționăm că prima parohie românească s-a constituit în această Dieceză de Cleveland, Arhiepiscopul Romano-Catolic al Diecezei i-a ajutat mult pe români cu bani pentru construirea bisericii, fiind practic urmat de toți ceilalți Episcopi Romano-Catolici din celelalte Dieceze, în sprijinirea înființării parohiilor Greco-Catolice Române.

Cea de-a doua diviziune mare a celui de-al doilea capitol al lucrării, intitulat *Dieceza de Detroit* (II. 2) se referă la organizarea și istoricul diecezei amintite și are următoarele subdiviziuni, la rândul său: 1. *Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” din Detroit*; 2. *Parohia „Sfânta Maria” Dearborn, Michigan*.

Al treilea despărțământ mai mare (II. 3) al celui de-al doilea capitol este, în mod natural, *Dieceza de Erie*, cu subdespărțămintele sale: 1. *Parohia „Sfântul Ioan Botezătorul” din Sharon Pa*; 2. *Parohia „Sfântul George”, Erie, Penna.*

Al patrulea despărțământ al capitolului al II-lea (II. 4.) se referă la *Dieceza de Fort Wayne*, care are în componență: 1. *Parohia „Sfântul Nicolae” East Chicago*; 2. *Parohia „Sfântul Dumitru”, Indiana, Harbor*; 3. *Parohia „Sfânta Maria”, Gary, Indiana*.

A cincea secționare mare a celui de al II-lea Capitol (II. 5.), intitulată *Dieceza de Pittsburgh*, are referiri la: 1. *Parohia „Sfânta Maria”, McKeesport* și 2. *Parohia „Sfântul Iacob” din Pittsburgh*.

Altă secțiune succesivă a capitolului (II. 6.) o reprezintă *Dieceza de Rockford*, cu subdiviziunile: 1. *Parohia „Sfântul Mihail Arhanghelul” din Aurora, Illinois*; 2. *Parohia „Sfântul Gheorghe”, Aurora, Illinois*.

Altă secțiune a Capitolului al II-lea (II. 7.) se referă la *Dieceza de Trenton* cu parohiile adiacente: 1. *Parohia „Sfântul Vasile” din Trenton, New Jersey* și 2. *Parohia „Sfânta Maria” din Robeling*.

Altă subsecțiune, a 8-a a aceluiași capitol (II. 8.) conține referințe la *Dieceza de Altoona*, cu o singură parohie, arondată: *Parohia „Sfânta Maria” din Scalp-Level, Pennsylvania*.

Secțiunea a noua a Capitolului al II (II. 9.) are în atenție *Dieceza de Youngstown*, cu parohiile din subordine: 1. *Parohia „Sfânta Maria” din Youngstown*; 2. *Parohia „Sfântul Teodor” Alliance, Ohio*; 3. *Parohia „Sfântul Gheorghe”, Canton, Ohio*; 4. *Parohia „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Dayton, Ohio*.

Tot în capitolul al II-lea au fost incluse și secțiunile referitoare la *Misiunile Greco-Catolice*, respectiv: la subsecțiunea a 10-a (II. 10.) se tratează despre *Misiunea Greco-Catolică „Sfânta Maria”, New York*, la cea de-a 11-a (II. 11.) despre *Misiunea Greco-Catolică „Coborârea Sfântului Spirit”, Los Angeles, California*, iar la cea de-a 12-a (II. 12.), despre *Misiunea Greco-Catolică „Sfântul Ioan”, Los Angeles, California*.

După derularea secțiunilor capitolului al II-lea se conturează de fapt, la nivel de ansamblu și subsecționat teritorial, temporal, oricum sintetic, istoricul Bisericii Greco-Catolice Române din Statele Unite ale Americii, de la înființare și până aproape de zilele noastre, cu detalieri și particularizări semnificative.

Al III-lea capitol al lucrării de față are același caracter sintetic și atotcuprinzător, din punctul de vedere al tematicii mari abordate și a decupajului temporal adoptat.

Astfel el se referă la *Preoții care au contribuit la organizarea parohiilor greco-catolice din America (1906-1990)*, punând accent nu pe organizarea administrativ teritorială și istoria în general sau particulară a diverselor parohii, ci, indiferent de locul sau timpul în care au slujit, pe personalul cu studii teologice care a activat în parohiile menționate, pe oamenii purtători de ideal și har, modelatori de oameni. Lor, acestor slujitori ai bisericii titrați, li s-a datorat de fapt organizarea funcționarea și menținerea identității acestor parohii românești, de-a lungul timpului, respectiv trecutul și viitorul lor, pentru că viitorul lor se va derula pe direcția deja trasată de către antemergători.

Sunt prezentați preoții care au ajuns Episcopi, preoții care au fost parohi- misionari, preoții refugiați din timpul primului și celui de al doilea război mondial, preoții care au scăpat și închisorile comuniste și s-au refugiat din România în Statele Unite ale Americii, preoții născuți în America, preoții din România, Europa și America de Sud, aflați în vizită în parohiile americane, preoții ortodocși români trecuți la greco-catolicism etc. Putem enumera figuri reprezentative ca: Epaminonda Lucaciu, Ioan Spătariu, Mircea Todericiu, Louis Pușcaș, Michael Boteanu etc.

După ce a pus accent pe oamenii care au oficiat în Bisericile Greco-Catolice din America, pe personalitățile slujitorilor amvonului de acolo, se abordează problema personalului bisericesc din perspectiva strictă a raporturilor sale cu Bisericile de aceeași confesiune din afară, relevându-se în cuprinsul capitolului al IV-lea, unul dintre cele mai importante pentru viitorul organizatoric și administrativ al acestui organism bisericesc românesc din America, capitol intitulat *Subordonarea ierarhică a Bisericii Greco-Catolice din Statele Unite ale Americii și formarea Episcopiei*.

S-a urmărit lungul drum de la formarea primei parohii în anul 1905, până la constituirea Episcopiei, în anul 1983. S-au prezentat toate tendințele pe care le-au avut generațiile de preoți români greco-catolici americani, care doreau să aibă o organizație bisericească proprie, supusă Mitropoliei din Țara-Mamă, deoarece erau conștienți că Unirea îi face mai puternici, dar și că averile Bisericilor și ale Caselor Parohiale pe care le administrau era necesar să revină, în cazul că acestea erau vândute, Bisericii din România. Ei au luat ca model formarea Episcopiei Greco-Catolice Rutene în 1913, formarea Episcopiei Ortodoxe Române în 1936, a diverselor Vicariate Greco-Catolice din America și sunt prezentate memoriile depuse de multe ori personal de către preoți și

adresate Papalității. Încununarea acestor deziderate pe tărâmul organizatoric s-a încheiat în 1982, când Bisericele române americane s-au constituit în Episcopie proprie. După anul 1948, parohiile din America se considerau continuatoare de drept ale tradiției greco-catolice române, după ce în România cultul fusese desființat.

Pentru a desăvârși prezentarea vieții confesionale din parohiile americane s-a redactat și capitolul al V-lea al lucrării de față, intitulat *Solidaritatea greco-catolică*.

Capitolul relevă în primul rând solidaritatea financiară față de România a parohiilor și comunităților greco-catolice române din America. Pe lângă persoanele particulare care trimiteau fonduri financiare în țară, parohiile românești din America au fost adânc implicate în procesul de ajutorare a parohiilor de acasă și în derularea diverselor proiecte, dezvoltate de Mitropolia blăjeană: orfelinate, biserici, mănăstiri, școli, burse etc. Este relevantă vizita în parohiile din America a Episcopului de Lugoj, Alexandru Nicolescu, fost preot misionar acolo, în 1923, pentru a strânge fonduri pe seama Mitropoliei etc. Nu numai credincioșii greco-catolici din America, mai ales după al doilea război mondial, au organizat colecte pentru ajutorarea românilor afectați de seceta din 1946, inundațiile din 1970 și 1975 etc. și mai ales a preoților greco-catolici din România, care nu au trecut la Ortodoxie.

Tot în cadrul acestui capitol, putem vorbi și despre o solidaritate politică față de compatrioții din țară. Stabiliți într-o țară liberă, românii emigrați în Statele Unite se aflau într-un permanent contact cu realitatea de acasă, vibrând la orice noutate legată de schimbările politice din țară. Din documentele prezentate, găsim această solidaritate derulată în diverse epoci, sub regim austro-ungar, în perioada primului război mondial, în perioada interbelică, după al doilea război mondial și, mai ales în perioada comunistă.

Este evocată mereu tradiția culturii Blajului, a instituțiilor, a preoților, a credincioșilor, rămânând mereu amintirea vie a ceea ce înseamnă Biserica Greco-Catolică în cultura și istoria românească.

Sigur, lucrarea beneficiază și de o Bibliografie generală și particulară, care are tangențe directe sau colaterale, cu tematica abordată, ceea ce întregește și ordonează aparatul său științific. Totodată, prin lista bibliografică amintită, însăși lucrarea noastră este așezată în contextul necesar al lucrărilor de specialitate editate, așezându-se la un loc al său, anume, printre alte referințe pe aceeași temă. Și din ea reiese faptul că o altă

lucrare sintetică și cu tente monografice, cum este cea de față, nu a mai fost dedicată până acum temei respective.

BIBLIOGRAFIE

A. Surse

I. Surse inedite

I.1. Arhive

Arhivele Naționale, Direcția Județeană Alba

Fondul parohiilor

Fondul protopopiatelor

Cabinetul Mitropolitului

Correspondență

Arhiva Episcopiei Române Greco-Catolice Lugoj

Fondul parohiilor

Correspondența episcopului

Correspondență

Arhivele parohiilor din Statele Unite ale Americii

Arhiva Episcopiei Greco-Catolice „Sfântul George” din Canton

Fondul parohiei „Sfântul George” din Canton

Fondul parohiei „Sfântul Teodor” din Alliance, Ohio

Fondul parohiilor desființate

Biografiile preoților

Arhiva parohiei „Sfânta Elena” din Cleveland

Arhiva parohiei „Sfântul Vasile” din Loraine

Arhiva parohiei „Sfântul Nicolae” din East Chicago

Arhiva parohiei „Sfântul Mihail” din Aurora Illinois

Arhiva parohiei „Sfântul George” din Aurora Illinois

I.2. Interviuuri

Louis Pușcaș, 95de ani, episcop greco-catolic, Aurora Illinois, 2 iunie 2007, interviu realizat de Petru Stînea.

John Michael Boteanu, episcop greco-catolic, Canton, Ohio, iunie 2007, interviu realizat de Petru Stînea.

Pamfil Cârnațiu, 94 de ani, fost secretar papal, iulie 2008, Roma, interviu realizat de Petru Stînea.

Ioan Robu, arhiepiscop romano-catolic, București, septembrie 2009, interviu realizat de Petru Stînea.

Petru Gherghel, episcop romano-catolic, Iași, octombrie 2010, interviu realizat de Petru Sfînea.

Lucian Mureșan, arhiepiscop major, Blaj, noiembrie 2010, interviu realizat de Petru Sfînea.

Alexandru Mesian, episcop greco-catolic, Lugoj, mai 2011, interviu realizat de Petru Sfînea.

II. Surse editate

II. 1. Periodice

America, Cleveland, 1939.

Calendarul Bisericii Catolice Române din U.S.A, Cleveland, 1945-1990.

Foaia Poporului, Cleveland, an XXIII, nr. 44, 1934.

Telegraful român, Sibiu, 1906.

Unirea, Blaj, 1906.

Unirea Poporului, Blaj, 1937.

Unirea, Cleveland, Ohio, 1960-1967

Viața Nouă, Detroit, an II, nr. 4.

B. Lucrări generale și speciale

Achim, Valeriu, Socolan, Aurel, *Dr. Vasile Lucaciu, Luptător pentru drepturile românilor și Unirea Transilvaniei cu România*, Baia Mare, Comitetul pentru Cultură și Artă al Județului Maramureș, 1968.

Aniversarea de 25 de ani, 1916-1941 a Bisericii române greco-catolice "Sfântul Mihail", Aurora, Illinois, 1941.

Aniversarea a 30 de ani a Bisericii românești greco-catolice „Sfântul Nicolae” din East Chicago, octombrie, East Chicago, 1944.

Biserica Română Unită, 250 de ani de istorie, Madrid, (), 1952.

Biserica „Sfânta Elena”. Aniversarea de aur , 1 iulie 1906- 1 iulie 1956, Cleveland, Ohio, 1956.

Bolovan, Ioan, *Transilvania între Revoluția de la 1848 și Unirea de la 1918. Contribuții demografice*, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, 2000.

Bungărdean, Aurel, *Spicuri și amintiri din pribegia vieții mele americane din Statele Unite ale Americii de Nord de la 1914-1919*, East Chicago, (), 1919.

Bunea, Augustin, *Șematismul veneratului cler al Archidiecesei Metropolitane Greco-Catolice Române de Alba Iulia și Făgăraș pre anul Domnului 1900 de la Sânta Unire*, Blaș, 1900.

Catalogus Provinciae Romenae, Ordinis Sti. Basilii Magni, 1941, Tipografia Seminarului, Blaș, 1941.

Gârdan, Gabriel Viorel, *Episcopia Ortodoxă Română din America-parte a Ortodoxiei americane*, Cluj Napoca, Presa Universitară Clujeană, p. 438.

Golden Jubilee, Saint Demetrius Church, 1915-1965, Indiana Harbor, Editura Parohiei, 1965.

Hașegan, Aurel, *Istoricul Bisericii Române Greco-Catolice din Cleveland Ohio începând de la înființarea ei până în anul 1911*, Cluj, Editura Carmen, 1911.

Most Holy Trinity Church at the 75 th anniversary, 1912-1987, Cleveland, Editura Parohiei, 1987.

Moisin, Mihai, *Istoria bisericească a românilor uniți greco-catolici din Statele Unite ale Americii*, lucrare de licență, Blaș, 1995.

Nicolescu, Alecsandru, *Impresii*, Lugoj, Editura Episcopiei, 1911.

Nicolescu, Alecsandru, *Spicuiuri din trecutul Bisericii Răsăritene*, Cleveland, (), 1908.

Păcurariu, Mircea, *Mărturii documentare privitoare la diaspora românească din Statele Unite la începutul secolului al XX-lea*, în *Revista Teologică*, nr. 3-4/1996, Sibiu.

Podea, Ioan, *Românii din America*, Sibiu, Tipografia Arhidiecezană, 1912, p. 65.

Popescu, Aureliu Ioan, *Românii din America, în Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș*, vol.I, București, Editura Cultura Națională, 1929.

Programul festivităților aranjate cu ocazia aniversării a 20-a de la binecuvântarea bisericii române greco-catolice „Sfântul George”, Erie Penna, Editura Parohiei, 1940.

Saint George Catholic Church Romanian Byzantine Rite, 65 th Anniversary Celebration, Aurora, 11-12 nov., 2000.

Sava, Eugen Radu, *Scurt istoric al Misiunii Române Unite cu Roma Sfânta Maria*, New York, manuscris.

Sigmirean, Cornel, *Intelectualitatea ecleziastică. Preoții Blajului (1806-1948)*, Târgu-Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2007.

„St. Basil”, 80 th. Anniversary, Lorain, Editura parohiei, 1998.

„St. Helena”. Romanian Byzantine Catholic Church, 1906-2006, 100 th anniversary, Cleveland, Editura Parohiei, 2006.

St. Michael’ Church, 90 th anniversary, 1908-1998, Aurora Illinois, Editura Parohiei, 1998.

Thirtieth Anniversary of St. Nicholas Romanian Greek Catholic Church, 15 oct., 1944, East Chicago, 1944,